

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Győri Ítéltábla a dr. Borsai Ügyvédi Iroda ;(ügyintéző: dr. Borsai Nelly ügyvéd és dr.Nechay Tamás Olivér ügyvéd) által képviselt **felperesnek** a Szecskey Ügyvédi Iroda ; (ügyintéző: dr. Grósz Katalin ügyvéd) által képviselt **"A" alperes** ellen tulajdonjog megállapítása és járulékai iránt indított perében a Zala Megyei Bíróság 2008. január 28. napján kelt 4.G.40.021/2007/19. sorszám alatti ítélete ellen az alperes által 20., Gf.4. sorszámok alatt előterjesztett fellebbezés folytán megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú ítéletet megváltoztatja, s a keresetet elutasítja.

Az alperes első- és másodfokú perköltségben való marasztalását mellőzi.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen az alperesnek 3.000.000. (Hárommillió) Ft első- és másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás:

1993. augusztus 11. napján a felek együttműködési megállapodást kötöttek **"Helység"1** város országos gázhálózatba kapcsolása céljából, melyben a felperes a kivitelezés költségeinek - „mint fejlesztési célra véglegesen átadott pénzeszköznek” - az alperes jogelődje (a továbbiakban: alperes) részére átadását, a vezetékek építéssel összefüggő kártalanítások kifizetését és szolgalmi jogok bejegyeztetését; míg az alperes a tervezési és kivitelezési munkákra árajánlatok bekérését, a beruházói teendők térítésmentes ellátását, valamint az elkészült vezetékszakasz üzemeltetését és a gázszolgáltatást vállalta. A megállapodást a felperes álképviselő által kötött szerződésnek tekintette, ezért a felek 1994.október 26.-án az együttműködési megállapodást - lényegében azonos tartalommal - ismételten megkötötték. A felperes részvételével utóbb regionális céltársulás jött létre, amely 1995. október 11-én szintén szerződött az alperessel a gázvezeték-hálózat kiépítésére, egyben a beruházás finanszírozását 32 %-os önkormányzati forrásban, és 68 %-os külföldi /japán/ hitelben jelölte meg. A perbeli felek az 1996. november 27. napján kelt ismételt megállapodásban - a céltársulás által az alperessel kötött szerződésre is figyelemmel - módosították a korábbi együttműködési megállapodásukat, de rögzítették, hogy az 1993. augusztusában kötött együttműködési megállapodás az újabb megállapodásban rögzített kiegészítésekkel együtt érvényes.

Az alperes - építtetőként - 1996. szeptember 30.-án nyújtott be létesítési engedély iránti kérelmet, amely alapján a bányakapitányság az 1996. október 16. napján kelt határozatával engedélyezte a gázelosztó rendszer létesítését. Az elkészült gázelosztó vezeték használatba vételét a bányakapitányság az 1997. május 6. és 1997. május 27. napján kelt határozataival engedélyezte. A használatba vétel óta a gázelosztó vezeték az alperes üzemelteti.

A felperes módosított keresetében - elsődlegesen - tulajdonjoga megállapítását kérte a ... lakótelep - dombi középnyomású gázelosztó vezetékre; míg az eshetőlegesen előterjesztett másodlagos és harmadlagos keresetében a tulajdonába tartozó gázelosztó vezeték átadására kérte kötelezni az alperest, egyrészt a felek között vállalkozási szerződés /Ptk. 389. §/, másrészt „együttműködési megállapodás” létrejöttét állítva. Negyedlegesen kérte a bíróságtól szerződés létrehozását a felek között, amely alapján a felperes megszerzi az említett gázelosztó vezeték tulajdonjogát.

Kereseti érvelése szerint a felperes - mint megrendelő - és az alperes - mint vállalkozó - között a Ptk. 389. §-ában és 401. §-ában meghatározott fővállalkozási szerződés jött létre, melyben az alperes a beruházói teendők ellátását ellenszolgáltatás - így: a vezetékszakaszz tulajdonjogának megszerzése - nélkül vállalta, csupán a majdani üzemeltetés érdekében. A szerződésekben a felperes a teljes egészében általa finanszírozott vezetékszakaszz tulajdonjogát nem ruházta át az alperesre, így az alperes könyveiben indokolatlanul tüntette fel vagyona részeként az elkészült vezetékszakaszzt. Az, hogy a szerződések a megvalósítás költségeként átadott forrást „fejlesztési célra véglegesen átadott pénzeszköznek” jelölték meg, még nem jelentette azt, hogy a felperes az abból finanszírozott művet átengedte volna az alperesnek. Ezért a fővállalkozási szerződéssel létrejött vállalkozói mű - a vezetékszakaszz - tulajdonjoga a megrendelő felperest illeti meg. Ezt támasztja alá az 1995. október 11. napján kelt szerződés mellékletét képező folyamatábra azon része is, amely az elkészült vezetékszakaszz felperesnek átadását írja elő. A másodlagosan és harmadlagosan előterjesztett keresetét is azzal indokolta, hogy a felek között létrejött szerződések tartalmazzák az alperes átadási kötelezettségét, melyet az alperes elmulasztott, így szerződést segezt. A negyedleges, szerződés létrehozása iránti keresetét azzal támasztotta alá, hogy a vezetékszakaszz elkészültekor hatályban volt, a gázszolgáltatásról szóló 1994. évi XLI. törvény /Gsz./ 17. § /1/ bekezdéséből és 19. § /1/ bekezdéséből következően a tulajdonosnak és az üzemeltetőnek az elosztóvezeték üzemeltetéséről szerződést kell kötnie.

Az alperes ellenkérelmében a kereset teljes elutasítását kérte. Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a felperes keresetére nem állnak fenn a megállapítási kereset törvényi (Pp.123.§.) feltételei, mivel - a vezetékszakaszz feletti rendelkezési jog hiányában - a felperesnek nincs jogvéde érdeke. Ezentúl értékelése szerint a felperesnek a perben - a Gsz. végrehajtására kiadott 3/1995. (I.20.) Korm.rendelet 4.§-ából következően - azt kell bizonyítania, hogy a vezetékszakaszz építtető tulajdonosa volt. Jelen esetben viszont az építtető éppen az alperes volt, ez tűnik ki a bányakapitányság előtti engedélyezési- és használatbavételi eljárás adataiból is. A vezeték megvalósításában építtetőként való részvételén túl az alperes tulajdonjogát támasztja alá az 1993. augusztus 11. és 1994. október 26. napján kelt szerződés tartalmához tartozó - előzetes - tanulmányterv azon (mellékleti) rendelkezése is, mely szerint

a vezetékszakas megvalósulásával létrejött 210.534.000.-Ft eszközállomány az alperes - állományába - kerül. Az alperesi tulajdonjogot támasztja alá az is, hogy a felperes a kivitelezéshez szükséges pénzeszközök átadása fejében szolgáltatásra nem tartott igényt, ezért sem szabályozták az ellenszolgáltatást vállalkozási díjként. A beruházási teendők alperesi térítésmentes ellátása is azt támasztja alá, hogy az alperes saját magának készítette el a beruházást. Vitatta azt, hogy a felperessel kötött szerződések vállalkozási szerződésnek minősülne, hiszen a vezetékszakas kivitelezésére éppen az alperes kötötte meg a vállalkozási szerződéseket, beruházóként. Vitatta azt is, hogy a felperes átruházás címén szerzett volna tulajdonjogot, mivel a szerződésekből, illetve a kereseti előadásból nem derül ki, hogy a felperes kitől származtatta a tulajdonjogát, illetve az akaratnyilvánításnak milyen jogcíme volt (Ptk.117.§. (2) bekezdés)

Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárás során hozott, fellebbezéssel támadott ítéletével megállapította, hogy az "B" Kft. által készített átnézeti tervből és mérési vázlatokból álló kiviteli terv szerinti műszaki tartalommal megépült, és a "Helység" 2 Bányakapitányság által kiadott használatbavételi engedélyekben megjelölt gázelosztó vezeték tulajdonosa a felperes. Kötelezte egyben az alperest a le nem rótt kereseti illeték viselésére és felperes részére perköltség fizetésére.

Az elsőfokú bíróság határozata indokolásában előrebocsátotta, hogy a perbeli gázelosztó vezeték létrejötte idején nem volt hatályban olyan ágazati jogszabály, amely rendezte volna a vezeték tulajdonjogát. Ezért a tulajdonjog megállapítása iránti kereset alapján az 1994. október 26. napján létrejött szerződés tartalmát vizsgálta. Megállapította, hogy a szerződés megkötésének célja az volt, hogy a felperes bekapcsolódhasson az országos vezetékes gázhálózatba, míg az alperes kötelezettséget vállalt ezen cél megvalósításának elősegítésére, és arra, hogy a felperes által rendelkezésre bocsátott pénzeszközből intézi és megszervezi a megvalósítást, majd ellátja - az üzleti hasznát is szolgáló - üzemeltetést. Értékelése szerint az ilyen tartalmú szerződés ugyan atipikus, de lényege, hogy az alperes eredmény megvalósítására vállalt kötelezettséget, így a felperes helyesen hivatkozott arra, hogy közte és az alperes között a Ptk.401.§-ában szabályozott fővállalkozási szerződés jött létre. A szerződés teljesítésével pedig egy addig nem létező új dolog, a vállalkozói mű jött létre, melynek a tulajdonjogát a felperes átruházással, a vállalkozási szerződés jogcímén szerezte meg. Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy az új dolog létrehozására irányuló vállalkozási szerződés adásvétellel vegyes kötelem, a megrendelő pedig a létrejött új dolog felett annak átadásával szerez tulajdonjogot. Az átadásra jelen esetben is sor került, mégpedig constitutum possessorium útján, mivel az alperes - üzemeltetőként - változatlanul az elkészült mű birtokában maradt. Így az elsőfokú bíróság elvetette az alperes azon védekezését, hogy jelen esetben nem állapítható meg a tulajdonjogot átruházó személye, valamint a szerzés jogcíme.

Az elsőfokú bíróság az elsődleges kereset alapossága folytán nem vizsgálta a felperes által eshetőlegesen előterjesztett további kereseti kérelmeket.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést - elsődlegesen - az elsőfokú ítélet megváltoztatása és a kereset elutasítása; - míg másodlagosan - az elsőfokú

bíróság ítéletének hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítása iránt.

Fellebbezési álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat tévesen értékelve téves jogkövetkeztetésre jutott. Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság által atipikusnak és fővállalkozási szerződésnek (Ptk.401.§.) minősített együttműködési megállapodás semmiféle megállapodást nem tartalmaz a perbeli vezeték tulajdonjogát illetően. Kifogásolta, hogy az elsőfokú ítélet nem tartalmazza az arra vonatkozó jogi indokolást, hogy a felek közötti szerződés minősítéséből miért következik bármiféle átruházás megtörténte. Kifogásolta azt is, hogy az elsőfokú bíróság nem pontosította, hogy a felek közötti szerződés mely tartalmi eleme minősül a tulajdonátruházás alapjául szolgáló kötelmi jogcímnek. Azzal érvelt, hogy a szerződés a Ptk.205.§. (1), (2) bekezdésének megfelelően nem tartalmazta a tulajdonátruházásra irányuló akaratnyilvánítást, amely magában foglalja a tulajdonjog tárgyát, terjedelmét és jogcímét. Rámutatott, hogy a felperes az alperestől átruházással nem szerezhette meg a vezetékszakaszt tulajdonjogát, mivel a felperes az elsőfokú eljárás során éppen azzal érvelt, hogy az alperes soha nem volt a vezetékszakaszt tulajdonosa. Vitatta, hogy az alperes bármikor, és bármely módon - akár constitutum possessoriummal - átadta volna a felperesnek a vezetékszakaszt. A felperes részére ugyanis átadás nem történt, az elkészült szakaszokat az alperes részére adta át a kivitelező. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta "C" tanú vallomását, melyből következően a konkrét esetben a tulajdoni kérdést a szerződésben kellett volna rendezni, azonban jelen esetben ez elmaradt. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság indokolatlanul tulajdonított jelentőséget annak is, hogy a perbeli vezeték kinek a finanszírozásával készült el, mivel az - a korábbi hatályon kívül helyező végzés szerint - önmagában tulajdonjogot nem eredményez, illetve a finanszírozás kérdésében az elsőfokú bíróság bizonyítási eljárást sem folytatott le.

A felperes a fellebbezési eljárás során fellebbezését kiegészítette. Ebben arra hivatkozott, hogy a felperes a megismételt eljárás során sem határozta meg kétséget kizáróan a tulajdonjog megállapítással érintett vezeték pontos paramétereit. Ugyan az elsőfokú ítélet rendelkező része utal a bányakapitányság használatbavételi engedélyeire, valamint a kiviteli tervekre, azonban az alperesi álláspont szerint a használatba vett vezetékszakaszt csak a létesítési engedély mellékletét képező engedélyezett tervek alapján azonosítható be. Kifogásolta még ebben a körben, hogy az ítélet rendelkező része nem tartalmazza az alapul szolgáló terv munkaszámát, készítésének időpontját és megnevezését.

Hivatkozott a felek között 1993. augusztus 11. és 1994. október 26. napján létrejött szerződések alapjául szolgáló tanulmánytervre, mely tartalmazza, hogy a beruházás az alperesnél kerül aktiválásra, így a beruházás alperesi tulajdonba kerül. Másfelől pedig a tanulmányterv még akkor készült, amikor hatályban volt a gázenergiáról szóló 1969. évi VII. törvény (Get.) 19.§. (1) bekezdése, melyből következik, hogy a tanulmánytervben az alperes kikötötte, hogy a létrehozott vezetékszakaszt kerüljön állami tulajdonba.

Azzal is érvelt, hogy a számvitelről szóló 1991. évi XVIII. Törvény (Számv.tv.) 26.§. (4) bekezdés d/ pontja rendeli el a más vállalkozótól véglegesen átvett pénzeszközök

tőketartalékként kimutatását, így a felperes által fejlesztési célra véglegesen átadott pénzeszköz törvény alapján került az alperes vagyonába.

Hivatkozott a Get. végrehajtására kiadott 1/1977. (IV.6.) NIM rendelet 2. számú melléklete (GOMBSZ) 2.§. (3) és (15) bekezdéseiben meghatározott gázelosztó vezeték és gázfogadó állomás fogalomra, melyből az következik, hogy az elsőfokú ítéletben meghatározott vezetékszakas nem minősül gázelosztó vezetéknek, az - gázfogadó és nyomásszabályozó nélkül - rendeltetésszerű használatra alkalmatlan.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és az alperes másodfokú perköltségben marasztalását indítványozta. Kifejtett álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ítéletében a felek között létrejött megállapodás tartalmát a Ptk.201.§. (1) bekezdésében meghatározott visszterhesség vélelmének, valamint az általános forgalmi szokásoknak a figyelembevételével helyesen vizsgálta. Az elsőfokú bíróság ítélete pedig megfelelő indokolását adja annak, hogy miért tekintette tulajdonátruházási jogcímnek a vállalkozási szerződést. Rámutatott, hogy a felek szerződésükben úgy rendelkeztek, hogy az elkészült vezetékszakszt az alperes üzemeltetheti, az üzemeltetési kötelezettség pedig kétségtelenné teszi, hogy az üzemeltetésre az alperest feljogosító felperes a vezetékekkel rendelkezhetett. A visszterhesség törvényi vélelméből pedig az következik, hogy ha valaki mástól származó forrásból, ellenérték nélkül részesült vagyoni előnyben, úgy erre tulajdoni igényt alapító személynek a vélelmet kifejezetten meg kell döntenie. Erre pedig csak olyan szerződés alkalmas, amely tartalmazza a tulajdonszerzés tárgyát, terjedelmét és jogcímét. Az alperes fellebbezése indokolásának kiegészítésére a felperes észrevételezte, hogy az elsőfokú eljárás során éppen az alperes csatolta azt a megvalósulási tervet, amely alapján beazonosíthatónak tartotta a perbeli vezetékszakszt. Ezért érthetetlen, hogy a fellebbezése kiegészítésében milyen okból tartja ugyanazt a megvalósulási tervet a vezetékszakszt beazonosítására alkalmatlannak. Vitatta, hogy a beruházás megvalósításában, valamint a tulajdoni kérdés eldöntésében az alperes által hivatkozott tanulmányterv relevanciával bírt volna. A tanulmányterv készítésének ugyanis csak egyetlen célja volt, annak megismerése, hogy műszakilag hogyan valósítható meg a rendszer kiépítése. Vitatta, hogy az alperesnek a Számv.tv. 26.§. (4) bekezdése alapján tőketartalékként (a saját tőke elemeként) kellett volna nyilvántartani a felperestől finanszírozásra kapott pénzeszközt. Ugyanis ez a törvényi rendelkezés csak más vállalkozótól kapott pénzeszközre vonatkozik, míg a felperes nem vállalkozó, hanem költségvetési szerv. A GOMBSZ 2.§. (3) bekezdésére vonatkozó alperesi hivatkozásra előadta, hogy aszerint a gázelosztó vezeték Ptk.95.§. (2) bekezdésében szabályozott tartozéka a gázfogadó állomás és a nyomásszabályozó, nem pedig alkotórésze. A tartozék viszont nem szükségszerűen, hanem csak kétség esetén osztja a fődolog, a gázelosztó vezeték jogi sorsát. Kifejtette, hogy a bányakapitányság úgy adott használatbavételi engedélyt a gázelosztó vezetékekre, hogy a vezeték részeként sem a gázfogadó állomást, sem pedig a nyomásszabályozót nem rögzítette. A gyakorlatban pedig előfordul, hogy a gázelosztó vezeték más tulajdonában lévő gázátadó vagy gázfogadó állomásra kapcsolódik.

A fellebbezés alapos.

Az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helytállóan állapította meg, azonban a megállapított tényállásból levont érdemi jogkövetkeztetéssel - azzal, hogy a felek között fővállalkozási szerződés jött létre, melynek teljesítésével a felperes megszerezte a gázelosztó vezeték tulajdonjogát - az ítéltábla nem értett egyet.

Azt az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a perbeli gázelosztó-hálózat használatba vételének, valamint a finanszírozási forrás átadásának időpontjára figyelemmel a felperes önkormányzat gázközmű vagyonnal kapcsolatos igényét nem rendezte sem ágazati jogszabály, sem az Ötv. 107/A. §-a, sem pedig a 2002. évi LXIII. törvény. Ez utóbbi jogszabály 1. §-a, 2. § /3/ bekezdése az 1995. december 31. napjáig átadott beruházások esetére határoz meg állami járandóságot az önkormányzatok részére; illetve ha az átadásra legkésőbb 1998. december 31. napjáig sor került, abban az esetben, amennyiben az önkormányzati hozzájárulás átadása 1995. december 31. napjáig megtörtént. Jelen esetben viszont a műszaki átadás, illetve a finanszírozás juttatása is 1995. december 1. napját követően történt.

A perben eldöntendő kérdés az volt, hogy az ingó dolognak minősülő gázelosztó vezeték tulajdonjogát a Ptk. 117. § /2/ bekezdésének szabályai szerint a felperes megszerezte-e. Ezen törvényhely szerint ingó dolog tulajdonjogának megszerzéséhez az átruházásra irányuló szerződésen, vagy más jogcímen felül a dolog átadása is szükséges. Az átadás a dolog tényleges birtokba adásával vagy más olyan módon mehet végbe, amely kétségtelenné teszi, hogy a dolog az átruházó hatalmából a tulajdonjog megszerzőjének hatalmába került.

A Ptk. ezen szabálya szerint tehát a tulajdon átruházásnak két feltétele van; egyrészt a szerzés jogcíme /ius causa/, másrészt az átadás /traditio/. A tulajdonátruházás így két jogügyletre válik el: a szerzés jogcímét teremtő kötelező ügyletre /szerződés/ és a tulajdon átszállását eredményező rendelkező /átruházó, dologi/ ügyletre. (1/2000. PJE. határozat) A tulajdonátruházás konjunktív feltételeiből következően a tulajdonjog nem száll át pusztán a dolog átadásával, a tulajdon átruházásnak valamely - a tulajdon átszállására irányuló - jogcímen kell alapulnia. Így a jogcímnek magában kell foglalnia a tulajdonjog átruházására irányuló szándékot; azt, hogy a dolog átadása a tulajdon átszállása érdekében történjen, a kötelezett akarata az átruházásra, a jogosulté pedig a szerzésre irányuljon. /Ptk. 205. § (1)/ Az említett kötelmi, kötelező ügylet lényeges tartalmi eleme /Ptk. 205. (2)/ a teljesítés (a rendelkező ügylet szerinti átadás) mikéntjének meghatározása.

A Ptk. 200. § /1/ bekezdése szerint a szerződés tartalmát a felek szabadon állapítják meg; a szerződési autonómia részét képező tartalmi szabadság folytán a szerződéseket nem elnevezésük, hanem tartalmuk alapján kell minősíteni. Így abban a kérdésben, hogy a felek között létrejött szerződések a gázelosztó vezeték tulajdonjogának átruházására irányultak-e nem a szerződések formai elemzése, hanem az azokban foglalt jogok és kötelezettségek vizsgálata, illetve a megelőző tárgyalások figyelembevétele alapján lehet dönteni. /Ptk. 207. § (1)/

Megjegyzzi az ítélet, hogy a felek között elsőként - 1993. augusztus 13. napján - létrejött szerződést a peradatok szerint csak a felperes tekintette álképviselő által kötött ügyletnek, amely annak létrejöttét nem érintette. Ugyanakkor a felperes 1994. október 26. napján - lényegében azonos tartalommal - ismét megkötötte az együttműködési megállapodást, mellyel jóváhagyta az 1993. augusztus 11. napján kelt szerződést. /Ptk. 221. § (1)/ Ezért a felek szerződési akaratának vizsgálatánál figyelemmel kellett lenni a felek közötti együttműködés ezen első, 1993. augusztus 11.-i kontraktusára is, nem csupán - az elsőfokú bíróság által vizsgált - 1994. október 26. napján kelt és azt követő szerződésekre.

Az ítélet megítélése szerint a fellebbezés helytállóan elemezte, hogy jelen esetben a felek között létrejött megállapodások egyike sem tartalmaz - még utalásszerűen sem - a gázelosztó vezeték átruházására irányuló akaratnyilvánítást, olyan szerződési akaratot, mely a vezetékszakasz tulajdonjoga felperesre átszállását tartalmazná. Az ilyen rendelkezés hiányát támasztja alá a fellebbezésben hivatkozott "C" tanú vallomása /G.40.021/2007/16. tárgyalási jegyzőkönyv/, aki a felperes jegyzőjeként írta alá az 1994. október 26. napján kelt szerződést. Eszerint a szerződésben - a tanú felvetése ellenére - a gázelosztó vezeték tulajdonjogáról - és így: annak átszállásáról - nem állapodtak meg, hanem azt - esetlegesen - utóbbi megállapodásra utalták. A felperes érdekében eljáró további személyek /"D" polgármester, "E" aljegyző, "F" önkormányzati bizottsági tag/ azon - tanúként előadott - szándéka, illetve „gondolata”, hogy az alperes nem szerezheti meg a vezetékszakasz tulajdonját, így az egyértelműen a felperesé lesz, nem nyilvánult meg önkormányzati akaratnyilatkozatként a felek közötti megállapodásokban, ezért értelemszerűen tulajdon átszállásra irányuló jogcímnek sem tekinthető.

A felek közötti megállapodások szintén nem tartalmazzák a tulajdonátadás módját, így azt sem, hogy az alperes üzemeltetőként a műszaki átadás után a felperes tulajdonaként tartja birtokban a vezetékszakaszt /constitutum possessorium/. Nem tekinthető ilyennek a fellebbezési ellenkérelemben hivatkozott, 1995. október 11. napján kelt szerződés mellékletét képező folyamatábra eleme; mert azt egyrészt semmilyen kifejezett /vagy a felek előzetes tárgyalásai alapján feltárható/ ügyleti akarat nem támasztja alá, másrészt kérdéses, hogy a folyamatábra miért határoz meg az önkormányzat részére történő birtokbaadást, ha egyidőben az alperes üzemeltetését is előírja a szerződéssel összhangban, mely szintén a vezetékszakasz birtoklásával jár.

Ezért az alperes helyesen érvelt azzal, hogy nem jött létre olyan tulajdon átruházásra irányuló szerződés, mely pontosan tartalmazná a tulajdonszerzés jogcímét, tárgyát, és a tulajdonjog terjedelmét /BH.2003/276./, és - nem mellékesen - a tulajdon átszállás érdekében történő átadás módjának meghatározását. Ezért a tulajdon átruházásra irányuló egyező akaratnyilvánítás, valamint a lényeges tartalmi elemekben való megállapodás hiányában /Ptk. 205. § (1) - (2) bekezdés/ a felek között nem jött létre szerződés a tulajdonjog átruházására.

Az elsőfokú bíróság ítéletében vállalkozási szerződésnek /Ptk. 389. §/, és azon belül fővállalkozási szerződésnek /Ptk. 401. §/ értékelte a felek között létrejött szerződést, elfogadva a felperes kereseti érvelését. Az ugyan kétségtelen, hogy vállalkozási szerződés

esetén a megrendelő szerződési igényeit kielégítő eredmény létrehozásával a vállalkozói mű - általában - a megrendelő tulajdonába kerül, azonban az ítéltábla megítélése szerint jelen esetben nem /fő/ vállalkozási szerződés jött létre a felek között és a felperes nem megrendelői szerződési pozícióban szerepelt.

A fővállalkozási szerződés törvényi definíciója szerint a fővállalkozó köteles az önálló feladat ellátására alkalmas, összetett gazdasági illetve műszaki egység megvalósítására irányuló vállalkozási szerződés alapján a munka gazdaságos és gyors, az ugyanazon a létesítményen dolgozó többi vállalkozóval összehangolt elvégzéséhez szükséges feltételeket megteremteni, valamint a többi vállalkozóval az együttműködés módjának és feltételeinek meghatározásához szükséges szerződéseket megkötni. /Ptk. 401. §/

A fővállalkozási szerződés alanya a megrendelő /építtető, beruházó/ és a fővállalkozó. A vállalkozói mű megvalósítása érdekében szükséges szerződéseket nem a megrendelő, hanem a fővállalkozó köti meg a vállalkozókkal, azokkal a megrendelő nem kerül jogviszonyba. A fővállalkozó - külön díjért - vállalja a beruházás teljes lebonyolítását /ideértve: a tervezést, az engedélyek beszerzését, a kivitelezéshez szükséges szerződések megkötését, illetve a szerződésszegésből eredő igények érvényesítését/. A fővállalkozási szerződés lényeges tartalmi eleme tehát a megrendelő szerződési igényeit célzó komplex eljárás, a fővállalkozói díj és a teljesítési határidő /BH.2003/20./ meghatározása.

A felek között létrejött megállapodásokban viszont a felperes is vállalt egyes, a beruházás lebonyolításával kapcsolatos tevékenységeket, így a vezetéképítéssel kapcsolatos kártalanítások, kisajátítások rendezését, a vezetékJogok bejegyeztetését. A felek nem állapodtak meg fővállalkozói díjban, a teljesítés határidejében, illetve az alperes átadási kötelezettségében. Éppen ellenkezőleg: az alperes üzemeltetőként tarthatta birtokban az elkészült vezetéket.

Az 1993. augusztus 11. napján kelt megállapodás szerint a felek közösen határozták el a gázvezeték építését, míg az 1994. október 26. napján kelt megállapodás úgy szól, hogy az alperes támogatja, illetve elősegíti "**Helység**"¹ város az országos vezetékes gázhálózatba történő bekapcsolódását. Ezt követően az alperes - helyes perbeli érvelése szerint - beruházóként /építtetőként/ lépett fel, saját nevében kért létesítési engedélyt a megvalósításra illetve kötött vállalkozási szerződést a vezetékszakaszt kiépítő fővállalkozóval, majd a használatba vett gázvezetéket üzemeltette.

A felek közötti szerződések itt idézett kikötései, valamint az alperes szerződéskötést követő - említett - eljárása az ítéltábla megítélése szerint a felek szerződéskötésekor hatályos, korabeli, illetve azt megelőzően rövid idővel hatályban volt ágazati /gázszolgáltatási/ jogszabályok rendelkezésein alapult.

Az 1993. augusztus 11. napján kelt megállapodás megkötésekor hatályos Get. 11. § /1/ bekezdése a gázszállító vezeték nyomvonalához közel eső olyan helységek részre, ahol a gázellátás kizárólag állami beruházásból nem biztosítható - önkéntes hozzájárulás alapján - lehetővé teszi /a lakosság, valamint állami, szövetkezeti szerv és társadalmi szervezet

részére/ a gázelosztó vezeték, továbbá a csatlakozó vezeték közterületre eső részének közös költségen való megépítését. A törvény ezen rendelkezéséhez fűzött miniszteri indokolás szerint a kommunális földgáz programban nem szereplő helységek földgázellátása indokolt akkor, ha a helyi lakosok és különböző szervek a létesítés költségeit vállalják, és a létesítés műszaki-gazdasági szempontból indokolt. Az ilyen esetben az beruházások anyagi erőforrásait a Get. Vhr. 24. § /1/ bekezdése részletezi, azzal hogy a 24. § /2/ bekezdése alapján a beruházói teendőket a községi /városi/ képviselőtestület megbízásából a gázszolgáltató vállalat vagy egyéb szerv látja el.

A felek szerződéskötésekor hatályos ezen jogszabályi rendelkezések alapján tehát megszokott és értelemszerű eljárás volt, hogy az állami beruházási tervekben nem szereplő települések gázellátását a helyi anyagi erőforrások felhasználásával a gázszolgáltató vállalat beruházóként valósítja meg.

A Get. szerződéskötéskor hatályos 11. § /1/ bekezdésével, illetve a Get. Vhr. 24. § /1/-/2/ bekezdésével kapcsolatban kifejtettekéből következően a felek közötti szerződésben az alperes nem fővállalkozó, hanem beruházó, és - tényleges, nem pedig névleges - építtető volt. A felperes finanszírozása a „fejlesztési célra véglegesen átadott pénzeszközzel” pedig nem jelentette azt, hogy megrendelte volna a gázelosztó vezeték létesítését, hanem csupán annyit, hogy a vezeték nem állami, hanem helyi erőforrás terhére valósult meg. Következik ez a Get. 11. §-ának már említett miniszteri indokolásából is, amely az állami tervekben nem szereplő helység vezetékes gázellátásba való bekapcsolódását a létesítés költségeinek helyi vállalásához köti.

A felek szerződésekor ugyanakkor már nem volt hatályban a Get. 19. § /1/ bekezdésének, és a Get. Vhr. 23. § /4/ bekezdésének 1992. november 25. napján hatályát veszített azon szabálya, mely szerint a helyi erőforrások felhasználásával létesített gázvezeték állami tulajdon, és azt ilyenként a gázszolgáltató vállalat kezelésébe kell adni. Viszont a felek szerződéskötésükkor továbbra is a már hatályát veszített - említett - jogszabályi rendelkezések szellemében jártak el, melyet alátámaszt a szerződéskötést megelőző tanulmányterv fellebbezésben hivatkozott azon mellékleti rendelkezése, hogy a gázelosztó vezetéket az alperes vagyonában kell aktiválni. Az, hogy nem volt véletlenszerű az alperes gázszolgáltató kezelői vagyonba vétele a gázelosztó vezetékre, kitűnik az 1993. augusztus 11. napján kelt szerződést az alperes nevében aláíró "G" tanúvallomásából is /G.40.021/2007/16. tárgyalási jegyzőkönyv/, amely szerint az alperesnél változatlanul evidens eljárás volt az elkészült gázelosztó vezeték vagyonba vétele.

Arra, hogy a szerződéskötéskor a felperes maga sem kifogásolta a vezeték alperesi vagyonban történő nyilvántartását, a vezeték alperesi tulajdonjogát, kifejezetten utal az is, hogy a vezetékszakaszk elkészültét, használatba vételét követően a felperes - a jelen perben állított - tulajdonjoga megjelenítése érdekében mit sem tett, tulajdonosi részjogosítványait /Ptk. 99. §, 112. § (1)/ gyakorolni nem kívánta. Az alperes által a Gf.4/A/1. szám alatt csatolt irat szerint még 1999. január 15. napján is az alperest tekintette a vezetékszakaszk tulajdonosának, és csak 2003. január 6-án /G.40.150/2005/1/F/4./ hívta fel az alperest a

vezetékszakasz megvételére úgy, hogy - a fellebbezési tárgyaláson tett nyilatkozata szerint - önkormányzati törzsvagyonyában a vezetékszakasz nem szerepel.

Ezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság téves jogkövetkeztetéssel állapította meg a perbeli gázelosztó vezeték felperesi tulajdonjogát. Alaptalan a felperes másodlagos és harmadlagos jogcímen előterjesztett keresete is, mivel - a fent már kifejtettek szerint - a felek között létrejött szerződések nem tartalmazzák a tulajdonjog átruházásra irányuló akaratnyilvánítást, illetve az alperes átadási kötelezettségét. Az alperes a szerződések alapján - üzemeltetőként - birtokban tarthatja a gázelosztó vezetéket.

A negyedleges jogcímen előterjesztett kereset azon okból alaptalan, mert a bíróság szerződést csak előszerződés /Ptk. 208. §/, illetve szerződéskötési kötelezettség /Ptk. 206. §/ esetén hozhat létre. Jelen esetben a felek között előszerződés nem jött létre, erre a felperes sem hivatkozott. A negyedleges keresetében általa hivatkozott Gszt. 17. §. /1/ bekezdése és 19. § /1/ bekezdése pedig olyan szerződéskötési kötelezettséget nem ír elő, amely alapján a bíróság a Ptk. 206. § /1/ bekezdésének alkalmazásával szerződést hozhatna létre.

Ezekre figyelemmel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § /2/ bekezdése alapján - a perköltségre vonatkozó rendelkezésre kiterjedően - megváltoztatta és a keresetet elutasította.

A fellebbezés eredményre vezetett, ezért a Pp. 78. § /1/ bekezdés alapján a felperes viselni tartozik az alperes első- és másodfokú eljárásokban felmerült valamennyi perköltségét. Az ítéletábra az alperes jogi képviselőjével felmerülő ügyvédi munkadíjat az elsőfokú eljárásban a 32/2003. /VIII.22./ IM. rendelet /R./ 3. § /2/ bekezdés alapján az Áfa-val növelt 900.000 Ft-ban, míg a jelenlegi másodfokú eljárásban a R. 3. § /2/, /5/ - /6/ bekezdése alapján az Áfa-val növelt 600.000 Ft-ban határozta meg. Az alperesnek perköltsége merült fel az eljárás megismétlését megelőző másodfokú eljárásban is, melynek összegét az ítéletábra a Gf.II.20.300/2006/4. sorszám alatti végzésében 600.000 Ft-ban határozta meg. Ez utóbbinál azonban az ítéletábra nem volt figyelemmel arra, hogy a megelőző fellebbezési eljárásban az alperes 900.000 Ft fellebbezési illetéket átutalással megfizetett. Így ez a fellebbezési illeték is hozzátartozik az alperes teljes perköltségéhez. Ezzel az ítéletábra a felperest együtt 3.000.000 Ft első- és másodfokú perköltség viselésére kötelezte.

A le nem rótt kereseti illetéket az Itv. 5. § /1/ bekezdése alapján a Magyar Állam viseli.

Győr, 2008. október 1.

Dr. Szalai György sk.

Dr.Ferenczy Tamás sk.

Dr.Hammer Sándor sk a
tanács elnöke
előadó bíró
bíró

A kiadmány hitelűl
kiadó: